

شاه اسماعیل صفوی شاعر بود

و به ترکی و فارسی شعر می گفت

• نیکنام ایرانی •

۳- آزاده رستم‌اوا در کتاب سیر غزل در ادبیات آذربایجان، ص ۵۳ تا ۶۰، بحث مشبعی در باب غزلیات شاه اسماعیل به زبان ترکی دارد.

بنده بسیار مستبعد می‌دانم که سام میرزا صفوی بی‌دلیل پدرش را شاعر خوانده باشد. لذا از نویسنده‌ی محترم و هم‌فکران ایشان، انتظار داریم اسناد بیش‌تر و معتبرتری برای شاعرنبودن شاه اسماعیل ارائه دهند. اکنون غزلی ترکی از شاه اسماعیل به زبان ترکی را به نقل از صفحه‌ی ۵۴ کتاب اخیر (سیر غزل در ادبیات آذربایجان) به خوانندگان تقدیم می‌کنم:

ایله دیم بنیاد اول بنده از نام خدا
ای کونول صدق ایله هر کیم شاه ایله یولدایش اولا
حق کلامی سئومیشم سوره یاسیندهن مدد
بو شاه پر کرم صاحب نظر دیر
از لدن شاه بیزیم سلطانیمیز دیر
منم کی، بو زمانه شیمدی گلدیم
ایکی عالمده سلطان دیر قلندر
از لدن عشق ایله دیوانه گلدیم
اولورکی، لاف ائدر میدانه گلسون
من اول مست لقایم گلدیم ایمدی
یقین بیل کی، خدا باندیر ختایی
منیم یولومدا یکتالار گرک دیر
بوگون گلدیم جهانیه سرورم من
اگیلیم سجده قیلیم خاندانه
■ شها سندن صفا ایستر ختایی

□ در صفحه‌ی ۴۹ ماهنامه‌ی حافظ شماره‌ی ۲ (اردیبهشت ۱۳۸۳)، آقای فیروز منصوری، طی مقاله‌ای با عنوان «شایعه‌ی شاعری شاه اسماعیل صفوی» در مقام انتقاد نوشته بودند که شاه اسماعیل صفوی شاعر نبوده و دیوان شعر هم نداشته است؛ در حالی که:

۱- سام میرزا، صریحاً در تحفه‌ی سامی، ص ۱۱، او را شاعر می‌داند. لذا به فرض که شاهد مثال سام میرزا از امیدی تهرانی و اشارت او به «نقش اسلیمی / ختایی» نابه‌جا بوده باشد، نص صریح سام میرزا در شاعربودن پدرش شاه اسماعیل، به استناد نابه‌جای او به بی‌تی از امیدی تهرانی، از اعتبار نمی‌افتد.

۲- در دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، جلد ۸، ص ۶۳۹، صریحاً می‌نویسد: «شاه اسماعیل به فارسی و ترکی شعر می‌سرود و خطایی تخلص می‌کرد.» دایره‌المعارف مزبور، علاوه بر تحفه‌ی سامی به منبع دیگری (جهان‌گشای خاقان: تاریخ شاه اسماعیل، چاپ الله مضطر) برای این توصیف، ارجاع می‌دهد. اگر نوشته‌ی آقای منصوری صحیح باشد، باید گفت که معتبرترین تحقیقات معاصران که در دایره‌المعارف‌ها چاپ می‌شود، باید غلط باشد و اگر مطالب مفصل‌ترین دایره‌المعارف‌های ما غلط باشد، وای به حال فرهنگ و معارف ما!